

NOVEMBER 2019 - 16^e NIEUWSBRIEF

GESLAAGDE 5^E JAARDAG

Zaterdag 2 november vond alweer de vijfde jaardag van het Bordewijk Genootschap plaats. Na Den Haag, Schiedam, Rotterdam en Amsterdam streken we nu neer in Leiden.

Deze jaardag werd georganiseerd in samenwerking met de afdeling Encyclopedie van het Recht van de Rechtenfaculteit Leiden, die het vak Recht en Literatuur als keuzevak verzorgt. De Rechtenfaculteit gaf ons belangeloos onderdak in de Lorentz-zaal van het Kamerlingh Onnes gebouw aan de Steenschuur. Een prachtig mooi gebouw uit het midden van de 19^e eeuw in een zaal waar Einstein college heeft gegeven. Voor minder deden we het niet!

Waarom paste Leiden in het rijtje van eerder genoemde steden? Welnu, hier in Leiden promoveerde Bordewijk in 1912 met stellingen tot de graad van Doctor in de rechtswetenschap. Hij legde hier de basis voor een 50 jaar durende carrière als advocaat. Hoewel hij die carrière niet in Leiden voortzette, maar wel in Rotterdam en Schiedam, was er een andere gebeurtenis die hem – echter niet vrijwillig – ruim 30 jaar later terugbracht naar Leiden. In 1945 vond het echtpaar Bordewijk onderdak in Leiden nadat hun Haagse huis in de wijk Bezuidenhout op 3 maart 1945 door de geallieerden was gebombardeerd (zie ook onderaan deze Nieuwsbrief voor een speciale herdenking van deze gebeurtenis).

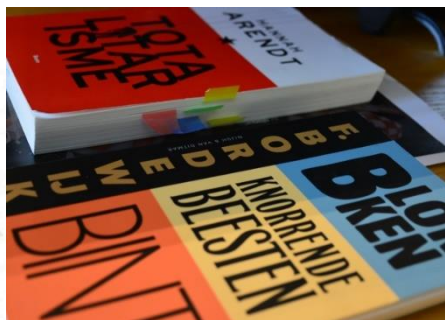
Deze middag luisterden wij naar drie zeer boeiende lezingen en naar een prachtige uitvoering van liederen van Johanna.

Gelijn Molier, hoofddocent bij de afdeling Encyclopedie van de Rechtswetenschap van de Rechtenfaculteit Leiden, beet het spits af met een lezing over de onverminderde actualiteit van *Bint*. Gelijn betoogde dat elke vorm van onderwijs, waar ook ter wereld bedacht en onderwezen, indoctrinatie in zich heeft. Ook hier in Nederland in onze eigen democratische rechtsstaat. Een gewaagde stelling waar we even over moesten nadenken, ook getuige de levendige discussie na afloop van de lezing.

Raisa Blommestijn, docent en onderzoeker bij de afdeling Encyclopedie van de rechtswetenschappen aan de Universiteit Leiden, nam *Blokken* onder de loep. Ze gaf

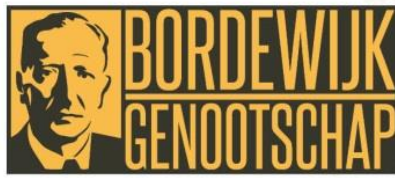
een boeiende inkijk in het ontstaan van totalitaire staten in het begin van de vorige eeuw. En toetste o.a. aan de hand van het standaardwerk *Totalitarisme* van Hannah Arendt of de samenleving in *Blokken* als totalitair gekenschetst kan worden. Met de historisch context in de periode waarin Bordewijk dit werk schreef gaf Raisa een glashelder beeld van de opkomst van het totalitarisme.

Boris van Meurs, filosoof en docent-promovendus aan de Radboud Universiteit van Nijmegen, nam ons mee in een filosofische benadering van het werk *Bint*. Vanuit de invalshoek 'de zender en de boodschap', betoogde Boris aan de hand van drie stellingen dat *Bint* over een zender gaat die de afstand tot zijn zending niet wil accepteren – en hieraan ten onder gaat. *Bint* wordt een zender via het geheel van zijn school.

De muzikale omlijsting van deze jaardag werd verzorgd door de sopraan Jenny Haisma en pianist Jan Willem Nelleke. Zij hadden een zeer divers programma samengesteld met liederen van Johanna Bordewijk-Roepman. Uit het begin van haar carrière als componiste, klonken drie Duitse religieus getinte liederen. Dat de oorlog ook zijn weerslag kende in haar scheppen, was hoorbaar in twee vaderlandslievende Nederlandse liederen uit 1944, die door het duo met veel passie uitgevoerd werden. Na de oorlog ontstonden de cabareteske Engelse *Nursery Rhymes*,

die bijzonder beeldend door Jenny en Jan Willem werden gebracht. Een ideaal duo voor het indrukwekkende liedrepertoire van Johanna.

Aan het einde van het programma werd de 10^e uitgave van het Bordewijk Genootschap ten doop gehouden. Dit keer – hoe kon het ook anders – was het een bloemlezing uit het juridische werk van Bordewijk, maar dan wel met een knipoog. Bordewijk hield er van zijn eigen metier geregeld met een korreltje zout te nemen. In *Justitia. Rollen in de rechtsspraak* nam hij rechtenstudenten, rechters en advocaten op de hak. Zeer lezenswaardig en aan te bevelen.

Sixten Bordewijk, de kleinzoon en zelf ook advocaat! – nam het eerste exemplaar in ontvangst.

NB: de foto's in deze nieuwsbrief werden gemaakt door ons lid Koos Timmermans.

LEZING Gilde SPREKERSHOEK

Op **zondag 29 maart 2020** verzorgt Niels Klinkberg een lezing over wat het gezin Bordewijk overkwam tijdens het bombardement op de Haagse wijk Bezuidenhout op 4 maart 1945. Deze lezing is onderdeel van 75 jaar Vrijheid Den Haag.

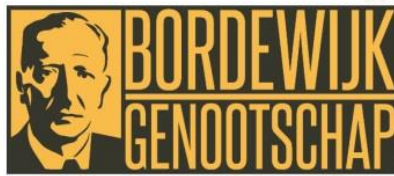
BOMBARDEMENT
BEZUIDENHOUT '45

De vrijwilligersorganisatie Gilde Den Haag heeft in samenspraak met Stichting 3 maart '45 het genootschap benaderd om dit bijzondere verhaal in de programmering van het themajaar 2020 een prominente plek te geven.

De familie Bordewijk woonde ten tijde van het bombardement van 3 maart 1945 in het Bezuidenhout. Zij waren thuis op het bewuste moment en hebben het gelukkig zonder kleerscheuren overleefd. Wel is hun huis met inventaris volledig verwoest en wat het ergste was: alle manuscripten, boeken en partituren van de schrijver en zijn vrouw, die componiste was, gingen verloren. Niels Klinkenberg, secretaris van het Bordewijk genootschap zal ons bijpraten over wat de familie Bordewijk in de oorlog overkwam en hoe zij e.e.a. later hebben verwerkt. Daarbij zal hij citeren uit het werk van de schrijver en aandacht geven aan de muziek van Johanna Bordewijk – Roepman die zij o.a. tijdens de bezetting heeft gecomponeerd.

Op de website Bombardement Bezuidenhout '45 van Stichting 3 maart '45 is in samenwerking met het genootschap een sub-pagina ingericht over deze gebeurtenis. Klik op

<http://www.bb45.nl/route/van-wonen-naar-winkelen>

Over de locatie en tijdstip van de lezing volgt spoedig meer informatie. De datum kunt u wel alvast in uw agenda zetten.

Stichting 3 maart '45

Wilt U lid worden?

We zijn trots op onze Genootschapsuitgaven die we u graag toesturen zodra we uw 25 euro lidmaatschapsbijdrage op onze rekening (NL13RABO0195283228) hebben ontvangen. Voor dit zeer schappelijke bedrag ontvangt u twee maal per jaar een kleine, maar zeer informatieve, uitgave. Daarnaast ontvangt u door het jaar heen nieuwsbrieven over activiteiten en houden we u op de hoogte van nieuwsfeiten rondom het kunstenaars echtpaar.

Met vriendelijke groeten,

Het bestuur van het Bordewijk Genootschap,

Robert Gaarlandt, voorzitter
Niels Klinkenberg, secretaris/penningmeester
Margaret Krill, lid

